

**УЧНІВСЬКИЙ БІЗНЕС – ЦЕНТР
ДЕРЖАВНОГО НАВЧАЛЬНОГО
ЗАКЛАДУ «ВИЩЕ ПРОФЕСІЙНЕ
УЧИЛИЩЕ № 11 м.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО»
ЯК ПРИКЛАД ЕФЕКТИВНОЇ
РЕАЛІЗАЦІЇ БІЗНЕС - ІДЕЇ В ГАЛУЗІ
МАШИНОБУДУВАННЯ ТА
МЕТАЛООБРОБКИ.**

Василь Михайлович Селізар

*Директор Державного
навчального закладу
«Вище професійне училище № 11
м.Хмельницького»
(м.Хмельницький, Україна)*

У статті розкрито суть, функції та значення Учнівського бізнес-центру, як інноваційної форми підготовки учнівської молоді до підприємницької діяльності, обґрунтовано доцільність та ефективність навчання майбутніх підприємців для успішної їх самореалізації, висвітлено досвід навчального закладу з підготовки здобувачів освіти до підприємницької діяльності через потенціал Учнівського бізнес-центру.

Ключові слова: *Учнівський бізнес-центр, відділ маркетингу, компетентісний підхід, підприємницька компетентність, підприємливість.*

Вступ. На сучасному етапі, у зв'язку з реформуванням системи освіти та імплементацією найкращих світових надбань до педагогічної теорії і практики освітньої системи, особливої актуальності набуває компетентісний підхід в освіті. Це зумовлено змінами в загальноекономічних, інституційних і соціально-політичних сферах.

Молоде покоління — головна надія на майбутній сталий розвиток

кожного народу, кожної нації. Розвинені країни світу витрачають чималі кошти на фізичне, духовне та психологічне здоров'я, виховання і надання належних освітніх послуг підростаючому поколінню.

Аналіз попередніх досліджень. Ініціативність і підприємливість є важливими якостями особистості, що тісно пов'язані з ключовими навичками ХХІ століття, такими як вирішення складних проблем, критичне мислення, творчість, управління людьми, емоційний інтелект, оцінка та прийняття рішень, орієнтація на сервіс, ведення переговорів, когнітивна гнучкість. Підприємницька компетентність – володіння засобами, що дають особі змогу ефективно організовувати власну та колективну трудову й підприємницьку діяльність; здатність окреслювати стратегії своєї діяльності в будь-якій сфері життя, складати та реалізовувати алгоритм власних дій, діагностувати результати, здобуті в процесі своєї діяльності [4].

Проблема формування підприємницької компетентності стала предметом досліджень багатьох науковців. Шляхи формування підприємницької компетентності досліджували Н. Акаєва, Ю. Білова, В. Мадзігон, Г. Матукова, Н. Побірченко, С. Прищепа, Є. Сулаєва; підприємницькі уміння як складову життєвої компетентності учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти вивчали Д. Айстраханов, З. Варналій, О. Климко, Г. Назаренко, В. Колот, О. Проценко.

Так, Ю. Білова розглядає підприємницьку компетентність як інтегральну психологічну якість особистості, яка проявляється в мотивованій здатності до творчого пошуку та реалізації нових ідей та дає змогу вирішувати різноманітні проблеми в повсякденному, професійному, соціальному житті [1, с. 16].

На думку Г. Назаренко, формування підприємницької компетентності особистості є складним, суперечливим і багатоаспектним процесом, що передбачає опанування особистістю підприємницьких знань і становлення на цій основі підприємницької свідомості й підприємницької поведінки [2, с. 27].

Нами пропонується розглядати фахову компетентність з основ підприємництва у структурі фахової компетентності здобувачів освіти зі здатністю її реалізувати на рівні закладів професійної (професійно-технічної) освіти): створення та ефективного функціонування Учнівського бізнес – центру, проведення уроків з підприємницьким тлом; формування ініціативності та підприємливості в учнів; розробка та презентація

підприємницьких проектів.

Мета дослідження. Вивчення моделі роботи ЗП(ПТ)О в системі підготовки здобувачів освіти до самореалізації через потенціал Учнівського бізнес-центру. Ініціативність і підприємливість майбутніх кваліфікованих робітників — це вміння генерувати нові ідеї й ініціативи та втілювати їх у життя з метою підвищення як власного соціального статусу та добробуту, так і розвитку суспільства і держави; вміння раціонально вести себе як споживач, ефективно використовувати індивідуальні заощадження, приймати доцільні рішення у сфері зайнятості, фінансів тощо.

Виклад основного матеріалу. Підприємницька діяльність включає виробничу, комерційну, торговельну, закупівельну, посередницьку, інвестиційну, консультаційну, фінансову діяльність та надання послуг.

Підприємницька компетентність є однією з ключових компетентностей і передбачає реалізацію здатності учнів співвідносити власні економічні інтереси й потреби з наявними ресурсами, інтересами і потребами інших людей та суспільства; організовувати власну трудову та підприємницьку діяльність та працю колективу, орієнтуватися в нормах і етиці трудових відносин; аналізувати й оцінювати власні професійні можливості, здібності й співвідносити їх з потребами ринку праці; складати, здійснювати й оцінювати плани підприємницької діяльності та особисті бізнес-проекти; презентувати та поширювати інформацію про результати власної економічної діяльності та діяльності колективу.

В Державному навчальному закладі „Вище професійне училище №11 м.Хмельницького” здійснюється ефективна підготовка кваліфікованих фахівців, здатних якісно і плідно працювати, проявляти ініціативу, винахідливість, заповзятість. Сучасний підприємець — не «вільний гравець» у сфері бізнесу. Його кроки, мотиви поведінки, спосіб дії несуть відбиток соціально-культурних та економічних національних умов, які існують в даній країні. В основі діяльності людини в умовах ринку має бути економічна свобода та самостійність у прийнятті рішень.

Для вирішення вищезазначених завдань, відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України № 1227 від 12.11.2018р на базах ДНЗ «ВПУ № 11 м.Хмельницького» та Науково – методичного центру професійно-технічної освіти підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників Хмельницької області проводиться експеримент Всеукраїнського рівня на тему: «Формування готовності майбутніх

кваліфікованих робітників до підприємницької діяльності». В межах проведення дослідження у ДНЗ «ВПУ № 11 м.Хмельницького» створений Учнівський бізнес-центр з метою спрямування підготовки майбутніх кваліфікованих кадрів на підприємницьку діяльність.

Головною метою діяльності Учнівського бізнес - центру є: реалізація завдань щодо вдосконалення практичної підготовки учнів, слухачів училища, впровадження у навчальний процес новітніх виробничих технологій із застосуванням сучасного обладнання, інструментів і матеріалів, здійснення шляхом співробітництва і взаємодії постійного зв'язку між підприємствами та училищем з метою поширення інноваційних педагогічних та виробничих технологій, інформації щодо новітніх матеріалів, інструментів, обладнання, розвиток підприємницької ініціативи учнів з метою адаптації в ринкових умовах, підвищення рівня практичних знань, умінь і навичок учнів; підвищення конкурентоспроможності продукції та послуг, що надаються училищем, сприяння втіленню бізнес-ідей та інноваційних конструкторських рішень, популяризація робітничих професій, за якими здійснюється підготовка кваліфікованих робітників, особистісний ріст учнів, їх самореалізація у регіональних, національних та міжнародних проектах і конкурсах.

Основне завдання Учнівського бізнес-центру - розширення можливостей навчального закладу для більш повної реалізації вимог статті 25 Закону України «Про професійно-технічну освіту» щодо здійснення професійно-практичної підготовки учнів, слухачів у тісному поєднанні з виготовленням корисної продукції, наданням послуг, що, в свою чергу, підвищує якість і результативність професійної освіти, престижність робітничих професій.

Залучення учнів до діяльності Учнівського бізнес - центру відбувається в межах навчального часу на уроках виробничого навчання, виробничого навчання в умовах виробництва та виробничої практики з дотриманням вимог законодавства стосовно тривалості роботи учнів-практикантів для відповідної категорії працівників та відповідності тривалості роботи часові, визначеному навчальними планами. Учнівський бізнес-центр забезпечує облік робіт, виконаних учнями та співробітниками; забезпечує нарахування та виплату учням, співробітникам за роботу, виконану відповідно до виробничих завдань, заробітної плати згідно з установленими системами оплати праці нормами, розцінками, ставками (окладами) з урахуванням коефіцієнтів, доплат та надбавок

згідно з вимогами законодавчих актів. 50 % заробітної плати, нарахованої практикантам за час виробничої практики, направляється на рахунок ДНЗ «ВПУ №11 м.Хмельницького» для здійснення його статутної діяльності, зміцнення навчально-матеріальної бази, на соціальний захист учнів, проведення культурно-масової і фізкультурно-спортивної роботи.

Завданнями учнівського бізнес-центру є наступні:

- ✓ забезпечення умов для формування навиків підприємницької діяльності в здобувачів освіти;
- ✓ сприяння втіленню бізнес-ідей та інноваційних конструкторських рішень;
- ✓ розробка та впровадження рекламних та маркетингових заходів щодо надання платних послуг та виробництва корисної продукції;
- ✓ організація надання платних послуг та виготовлення корисної продукції за напрямами виробничої діяльності ДНЗ «ВПУ №11 м. Хмельницького»;
- ✓ підвищення рівня практичних знань, умінь і навичок учнів;
- ✓ підвищення конкурентно здатності продукції та послуг, що надаються училищем;
- ✓ популяризація робітничих професій, за якими здійснюється підготовка кваліфікованих робітників;
- ✓ проведення рекламних акцій щодо інформування потенційних замовників про спектр діяльності бізнес-центру;
- ✓ проведення просвітницької роботи серед учнів ДНЗ «ВПУ №11 м. Хмельницького» щодо можливості відкриття власної справи та реалізації підприємницьких ідей.
- ✓ особистісний ріст учнів, їх самореалізація у регіональних, національних та міжнародних проектах і конкурсах.

Функції учнівського бізнес-центру:

- аналіз ситуації на ринку послуг;
- вивчення тенденцій розвитку ринку послуг;
- вивчення попиту на продукцію;
- визначення каналів збуту, методів продажу;
- організація проведення виробничого навчання, виробничої практики учнів в розрізі професій, за якими ведеться підготовка в ДНЗ «ВПУ №11 м. Хмельницького»;

- формування готовності здобувачів освіти до майбутньої підприємницької діяльності;
- створення реклами платних послуг, розробка, замовлення та розповсюдження рекламної продукції (візитки, плакати, флаєри);
- розповсюдження реклами;
- доведення замовлення до виробничого відділу;
- прийом та оформлення замовлення;
- інформаційне наповнення Інтернет-сайту в розділі прайс – лист послуг;
- організація участі ДНЗ «ВПУ №11 м. Хмельницького» у виставках, ярмарках тощо;
- підготовка прес-релізів, статей, текстів про надання ДНЗ «ВПУ №11 м. Хмельницького» платних послуг;
- здійснення аналізу існуючих комерційних, економічних та соціальних факторів (включаючи фінансовий стан потенційних клієнтів, реальний попит на продукцію, співвідношення попиту до пропозиції);
- вивчення та аналіз потреб клієнтів у продукції надання ДНЗ «ВПУ №11 м. Хмельницького»;
- облаштування постійно діючої виставки готової продукції;
- співробітництво з соціальними партнерами з метою надання послуг з виготовлення корисної продукції;
- співпраця із соціальними партнерами в контексті надання інформаційної підтримки, проведення тренінгів, семінарів;
- проведення круглих столів та майстер-класів за участю соціальних партнерів.

Структура роботи відділів учнівського бізнес-центру:

Відділ маркетингу:

- реклама;
- дослідження ринку;
- моніторинг цін на витратні матеріали;
- прийом та оформлення замовлення;
- доведення строків виконання та виду замовлення до відділів бізнес-центру;
- калькуляційні розрахунки;
- надання поліграфічних послуг;
- економічне обґрунтування;

- акумулювання бізнес-ідей;
- можливість добору кваліфікованих працівників для потреб підприємств.

Конструкторське бюро:

- виготовлення ескізів виробів та креслень;
- проектування виробів за індивідуальним замовленням;
- впровадження у виробництво нових зразків продукції;
- впровадження нових конструкторських рішень;
- впровадження в виробничий і навчальний процес енергозберігаючих технологій.

Відділ бухгалтерії:

- складання калькуляції та розрахунки із замовником;
- отримання коштів замовника;
- оформлення звітності;
- нарахування заробітної плати виконавцям замовлення.

Виробничий відділ:

- отримання замовлення до виробництва;
- закупівля матеріалів;
- виконання замовлення;
- перевірка якості виготовленої продукції;
- видача готової продукції замовникові.

Функції маркетингового відділу:

- Аналіз ситуації на ринку послуг.
- Вивчення тенденцій розвитку ринку послуг .
- Вивчення попиту на пропоновану училищем продукцію.
- Визначення каналів збуту, методів продажу.
- Створення реклами платних послуг.
- Розповсюдження реклами.
- Доведення замовлення до виробничого відділу.
- Прийом та оформлення замовлення у населення.

Взаємодія відділів Учнівського бізнес-центру проходить на рівні партнерства і тільки за умови злагодженої роботи всіх ланок можливий позитивний кінцевий результат. До діяльності відділів залучаються як педагогічні працівники училища, так і учні, які отримують досвід виробничих відносин.

В училищі створено та обладнано стіл замовлень, де замовник може отримати повну інформацію про перелік продукції, яка виготовляється, про ціни та термін виконання замовлення, заповнити заявку на виготовлення продукції чи виконання ремонтних робіт. За бажанням замовника можливе виготовлення індивідуального проекту.

Платні послуги населенню та підприємствам надаються в кількох напрямках:

- 1. Ручна обробка металу (решітки на вікна; гаражні ворота; в'їзні ворота; броньовані двері; металеві двері; перила; паркани; сходишкові марші; козирки; стелажі; мангали).
- 2. Ремонтні роботи (ремонт та технічне обслуговування електродвигунів; встановлення електрощитів; облаштування заземлення; електромонтажні роботи по облаштуванню електропроводки; ремонт та профілактичний огляд електродвигунів; ремонт автомобілів; рихтування кузовів; токарні роботи).
- 3. Електрозварювальні роботи (кріплення сіток тенісних кортів; футбольні ворота; гандбольні ворота; кріплення баскетбольних щитів; кріплення волейбольних сіток; столи масажні; огорожі для басейнів; сейфи для офісів, сейфи для зберігання зброї; гардеробні шафи).
- 4. Виготовлення меблів (шкільні парти регульовані; шкільні парти нерегульовані; шкільні стільці регульовані; шкільні стільці нерегульовані; стелажі; столи слюсарні; пандуси приставні).

Алгоритм роботи столу замовлень маркетингового відділу:

Отримання замовлення → Оформлення бланку замовлення → Розрахунок вартості замовлення → Погодження вартості замовлення з бухгалтерією → Виготовлення технічної документації → Передача до виконання в виробничий відділ → Закупка витратних матеріалів → Виконання замовлення → Перевірка якості → Видача замовлення → Транспортні послуги з доставки замовлення.

Замовник, обравши виріб, що буде виготовлятися, заповнює бланк замовлення, а кафедра економіки і бухгалтерського обліку робить калькуляцію та розраховує вартість виготовлення виробу чи надання послуги. Виробничий відділ розробляє технічні креслення, за якими буде виготовлятися виріб. Після погодження калькуляції з головним

бухгалтером та старшим майстром училища замовнику видаються реквізити на оплату.

Перевагами підготовки учнів в Учнівському бізнес-центрі є те, що вони набувають навичок аналізувати виробничі ситуації, вивчають тенденції розвитку ринку послуг, взаємодію попиту та пропозиції, досліджують канали збуту продукції та методи продажу, займаються створенням реклами платних послуг; розробкою, замовленням та розповсюдженням рекламної продукції; доведенням замовлення до виробничого відділу; інформаційним наповненням сайту в розділі «Прайс-лист послуг»; організацією участі ДНЗ „ВПУ №11 м. Хмельницького” у виставках, ярмарках; готують прес-релізи, здійснюють аналіз існуючих комерційних, економічних та соціальних факторів, включаючи фінансовий стан потенційних клієнтів; продуктивно облаштовують постійно діючу виставку готової продукції.

В бізнес-центрі систематично проводяться тренінги та практикуми, як для учнів, так і педагогічних працівників. Наприклад, 07.10.2020 року творчою групою експерименту був організований та проведений тренінг «Підприємницька компетентність як складова професійного успіху майбутніх фахівців» Основними складовими його були:

- орієнтація педагогів на необхідність підприємницької компетентності у майбутніх фахівців;
- презентація інноваційних технологій щодо формування підприємницьких навичок з метою подальшого використання на уроках;
- усвідомлення важливості підприємницької компетентності як складової кар’єрного зростання здобувачів освіти.

Захід був дуже продуктивним, динамічним, цікавим. Колеги активно та творчо працювали, застосовували інноваційні та інтерактивні педагогічні технології, вчилися ділитися підприємницьким ідеями, зацікавилися хакатонами та бізнес-акселетарорами.

Налагоджена також робота з проведення в Учнівському бізнес-центрі семінарів, круглих столів та бізнес-тренінгів, лекторіїв, хакатонів.

Крім того, в рамках дослідно – експериментальної роботи творчою групою експерименту створений та успішно апробований експериментальний курс «Основи підприємництва».

Випускники училища стають успішними підприємцями. Наприклад, Панасюк Владислав (приватний підприємець, зварювальні роботи); Погорелов Дмитро (приватний підприємець, токарні роботи); Жеребецький

Сергій (власноруч змайстрував трактор); Поступайло Роман (приватний підприємець, відкрив токарний та швейний цехи); відкрили власні СТО Малюта Олександр, Охупкін Максим, Фомічов Сергій.

Формування підприємницької компетентності відбувається впродовж кількох етапів: I етап (мотивація) – усвідомлення здобувачем освіти цілей, змісту підприємницької діяльності; II етап (актуалізація) – окреслення необхідного досвіду діяльності здобувачів освіти в економічній сфері; III етап (опанування) – теоретичний і практичний навчально-інформаційний блок з питань підприємницької діяльності в економічній сфері суспільного життя та в контексті професії; IV етап (самоаналіз) – аналіз отриманих результатів та співвіднесення їх із передбачуваними.

Учнівський бізнес-центр, створений у ДНЗ «ВПУ №11 м. Хмельницького», дає змогу здобувачам освіти набути досвіду з відкриття власної справи та реалізації бізнес-ідей, роботи в команді, отримати навички пошуку та реалізації бізнес-ідей.

Здобувачі освіти нашого навчального закладу відвідують засідання круглих столів, семінарів, вебінарів Хмельницького молодіжного центру Хмельницької міської ради, 25.09.2020 виступали з доповіддю на тему : «Перспективи розвитку молодіжного бізнесу міста Хмельницького»

Висновок. Саме так у ДНЗ «ВПУ № 11 м.Хмельницького» здійснюється найважливіша функція первинної підготовки наших учнів до самостійного життя, своєчасна їх орієнтація на підприємство і виробництво; селекція, відбір і досконале навчання майбутніх підприємців і промисловців до виробництва та до успішної їх самореалізації.

Готувати молодь до підприємницької діяльності необхідно в навчальних закладах усіх типів і рівнів. Професійна підготовка учнів має ґрунтуватися на базовому навчанні з певних блоків дисциплін, збагачувати майбутнього підприємця загальнонауковими, спеціальними і економічними знаннями. Досягти продуктивного формування підприємницької компетентності здобувачів освіти можливо за умов системного, інноваційного підходу до організації освітнього процесу та освітнього середовища.

Література:

1.Білова Ю. А. Поняття та структура підприємницької компетентності майбутніх фахівців економічного профілю / Ю. А. Білова // Оновлення

змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти : [зб. наук.праць]. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. -2013. - Вип. 7 (50). - С. 15-17.

2.Назаренко Г. А. Формування підприємницької компетентності учнів загальноосвітніх навчальних закладів у відповідності до вимог нових державних стандартів : [метод. посіб.] / Г. А. Назаренко. - Черкаси : ЧОПОПП, 2014. - 68 с.

3.Прищеп С. М. Сутність та зміст поняття "підприємницька компетентність" / С. М. Прищеп // Молодий вчений. - 2016. - № 5. - С.367-370.

4. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року (проект

Василий Селизар

**УЧЕНИЧЕСКИЙ БИЗНЕС – ЦЕНТР ГОСУДАРСТВЕННОГО
УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ «ВЫСШЕЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ
УЧИЛИЩЕ № 11 г.ХМЕЛЬНИЦКОГО» КАК ПРИМЕР
ЭФФЕКТИВНОЙ РЕАЛИЗАЦИИ БИЗНЕС- ИДЕИ В ОТРАСЛИ
МАШИНОСТРОЕНИЯ И МЕТАЛЛООБРАБОТКИ.**

В статье раскрыты суть, функции и значение Ученического бизнес – центра, как инновационной формы подготовки ученической молодёжи к предпринимательской деятельности; обоснована целесообразность и эффективность обучения будущих предпринимателей для успешной их самореализации;, отражен опыт учебного заведения по подготовке учащихся к предпринимательской деятельности через потенциал Ученического бизнес – центра.

Ключевые слова: *Ученический бизнес – центр. Отдел маркетинга, компетентностный подход, предпринимательская компетентность, предприимчивость.*

**STUDENT'S BUSINESS - CENTER OF THE STATE EDUCATIONAL
INSTITUTION "HIGHER VOCATIONAL SCHOOL № 11,
KHMELNYTSKYI" AS AN EXAMPLE OF EFFECTIVE
IMPLEMENTATION OF BUSINESS- IDEAS IN THE AREA OF
MECHANICAL ENGINEERING AND METALWORKING**

The essence, functions and importance of the Student Business Center, as an innovative form of preparation of student youth for entrepreneurship are described in the article; the feasibility and effectiveness of training of future entrepreneurs for their successful self-realization is substantiated; the experience of the educational institution for the preparation of educational recipients to entrepreneurship through the potential of the Student Business Center is highlighted in the paper.

Key words: *Student Business Center, marketing department, competent approach, entrepreneurial competence, entrepreneurship.*